

Informatie tbv MCC-19 over griepvaccinatie

Aanleiding

Verzoek vanuit de MCC-19 om meer informatie over griepvaccinatie in Nederland. Hieronder volgen de belangrijkste kernpunten; daaronder volgt toelichtende achtergrondinformatie van het RIVM.

Kernpunten griepvaccinatie:

Als het gaat over griepvaccinatie, dan moeten we onderscheid maken tussen 1) de griepvaccinatie die we vanuit de rijksoverheid aanbieden aan kwetsbaren, versus 2) de griepvaccinatie die werkgevers aanbieden aan hun personeel:

1. Griepvaccinatie vanuit de rijksoverheid aan kwetsbaren

- Mensen boven de 60 jaar oud en mensen in risicogroepen¹ krijgen jaarlijks in het kader van het Nationaal Programma Griepvaccinatie (NPG) een uitnodiging van hun huisarts om de gratis grieprik te halen. RIVM coördineert dit programma, in opdracht van VWS. De huisartsen voeren het uit.
- De afgelopen periode was de vaccinatiegraad iets onder de 50%. Het afgelopen jaar was er voor het eerst in 10 jaar een lichte stijging in de opkomst gemeten, naar 51,3%. Vanwege corona is de inschatting dat de opkomst dit jaar mogelijk nog hoger zal zijn.
- Er is daarom op verzoek van VWS zoveel mogelijk extra vaccin ingekocht. Uiteindelijk zijn 520.000 meer vaccins dan vorig jaar ingekocht. Hiermee kan ruim 60% van de doelgroep bediend worden.
- De samenstelling van het griepvaccin is ieder jaar afgestemd op de actuele situatie; griepvirussen hebben nl. de eigenschap snel te muteren. Er is dit jaar vanwege corona sprake van schaarste op de wereldmarkt. De productie en leverantie van griepvaccins kost ruim 6 maanden dus extra productie die tijdig inzetbaar is, is onmogelijk.
- Huisartsen passen de manier waarop ze de grieprik aanbieden uiteraard aan op de coronamaatregelen. Het Nederlands Huisartsengenootschap heeft hier samen met het RIVM een richtlijn voor gemaakt.

2. Griepvaccinatie vanuit werkgevers in de zorg aan hun werknemers

- Werkgevers bieden griepvaccinatie vaak aan hun medewerkers via hun arbodienstverlener of bedrijfsarts.
- Omdat mensen in de zorg met kwetsbare patiënten werken, en om onnodige uitval te voorkomen, bieden werkgevers in de zorg de grieprik ook aan aan hun personeel. Dit is de verantwoordelijkheid van de werkgevers; de rijksoverheid heeft hierin geen formele rol. Wel stimuleert de Rijksoverheid werkgevers in de zorg om zich in te spannen voor een hoge vaccinatiegraad onder hun personeel.
- Mede om die reden heeft VWS in mei al een signaal gegeven aan de zorgkoepels over de schaarste op de markt met het advies om snel in te kopen. Staatssecretaris Blokhuis heeft in juni in gesprekken met dezelfde zorgkoepels dit advies herhaald.
- Een rondgang langs de koepels in de curatieve zorg levert geen noemenswaardige signalen op als het gaat om problemen met bestellingen van griepvaccins. De ziekenhuizen hebben in het eerste kwartaal al ingekocht voor ruim 10 procentpunten meer opkomst dan het voorgaande jaar. **PM LZ rondgang volgt dinsdag.**
- Mocht dit door een hogere opkomst van personeel wel zo zijn dan is het niet wenselijk om griepvaccins vanuit de Rijksoverheid die ingekocht zijn voor de kwetsbaarste doelgroepen, zoals hierboven onder 1 aangegeven, over te hevelen naar de medewerkers in de zorg. We vaccineren deze medewerkers immers juist om de kwetsbaren te beschermen. Vaccineren van de kwetsbaren zelf is dan uiteraard de meest effectieve aanpak.
- Ten slotte heeft staatssecretaris Blokhuis afgelopen januari aan de Kamer een onderzoek aangeboden naar de wenselijkheid en mogelijkheid van het verplichten van griepvaccinatie.

¹ De Gezondheidsraad zal in 2021 op verzoek van de staatssecretaris van VWS adviseren over de doelgroep van het NPG.

- De conclusie van het onderzoek was dat er op dit moment geen juridische grondslag voor verplichting van deze vaccinatie is, dat dit waarschijnlijk op bezwaren zal stuiten met betrekking tot proportionaliteit, dat er geen draagvlak is voor het verplichten van griepvaccinatie in de zorg én dat er met andersoortige maatregelen nog flinke winst te behalen is.
- Staatssecretaris Blokhuis schreef daarom in januari jl. aan de Kamer dat hij in gesprek zal blijven met zorginstellingen en dat de vaccinatiegraad echt omhoog moet; als dat onvoldoende is, dan zal hij zich bezinnen op verdergaande maatregelen.

Achtergrondinformatie vanuit het RIVM Nationaal Programma Grieppreventie (NPG)

NPG in 2020 ten tijde van corona

De vaccins worden al in het eerste kwartaal van het jaar ingekocht. Het aantal vaccins baseren we op de grootte van de doelgroep, de (kleine) stijging van de vaccinatiegraad van de afgelopen 2 jaar en overige ontwikkelingen. Door de uitbraak van corona waren er dit jaar signalen vanuit onder andere huisartsenpraktijken en het buitenland dat meer mensen een griep prik willen halen. In opdracht van VWS zijn daarom extra vaccins ingekocht. Er zijn 520.000 meer vaccins dan vorig jaar ingekocht. Dat is 15% meer. Hiermee kan ongeveer 60% van de doelgroep bediend worden. De afgelopen jaren haalde ruim de helft van de doelgroep een griep prik.

Extra maatregelen ivm corona:

NHG heeft in afstemming met RIVM en SNPG een addendum op praktijkhandleiding uitgebracht voor inrichting van vaccinatiesprekuren ten tijde van corona. De COVID-19 pandemie stelt andere eisen aan de organisatie van de vaccinatie tegen pneumokokken en griep. Voorafgaand aan en tijdens het vaccinatiesprekuren houden de huisartsenpraktijken rekening met de algemene coronamaatregelen. Patiënten met COVID-19 gerelateerde klachten worden gevraagd niet naar het vaccinatiesprekuren te komen. Bij binnenkomst vindt er een tweede klachtencheck plaats. Vanzelfsprekend houden de aanwezige patiënten en zorgverleners zoveel mogelijk 1,5 meter afstand, met uitzondering van het moment van vaccineren. Dit kan betekenen dat huisartsen dit jaar niet in hun eigen praktijk vaccineren, maar op een andere locatie waar meer ruimte is, bijvoorbeeld een sporthal. VNG heeft op verzoek van VWS de gemeenten gevraagd hier hun medewerking aan te verlenen indien gewenst. Naast deze bekende maatregelen dragen de zorgverleners die vaccineren een chirurgisch mondneusmasker.

NPG Algemeen

Jaarlijks krijgen 6 miljoen Nederlanders een uitnodiging voor de griep prik. Het gaat om personen van 60 jaar en ouder, en volwassenen en kinderen met een medische aandoening. Zij hebben meer kans om ernstig ziek te worden door de griep. De griep prik is de beste bescherming tegen griep. Het vaccineren bij de huisarts vindt (grotendeels) plaats in oktober/november.

De kans om griep te krijgen is na vaccinatie lager. Voor de doelgroep van de griep prik geldt dat als men na vaccinatie toch griep krijgt, de gevolgen vaak minder ernstig zijn dan als men geen

griep prik heeft gehad.

Doelgroep

Ieder jaar selecteren huisartsen de patiënten in hun praktijk die een medische indicatie hebben voor de griep prik en mensen van 60 jaar en ouder. Dat doen ze ook bij hun patiënten die in verzorgingshuizen en eventueel nabijgelegen asielzoekerscentra wonen. Al deze mensen worden door de huisarts uitgenodigd voor de jaarlijkse griep prik. Specialisten ouderengeneeskunde selecteren bewoners in verpleeghuizen en artsen verstandelijk gehandicapten in intramurale voorzieningen voor mensen met een verstandelijke beperking. Ook artsen van GGZ geestelijke gezondheidszorg -instellingen en revalidatiecentra kunnen griepvaccins bestellen voor patiënten met een medische indicatie voor de griep prik.

Werkwijze

In oktober en november worden de meeste mensen gevaccineerd met de griep prik, vaak tijdens speciale spreekuren. Dit vindt meestal plaats bij huisartsenpraktijk of bij de zorginstelling, maar soms ook in een ruimte in de buurt van de huisartspraktijk (bijv. gymzaal, zaaltje bij een kerk).

Financieel

Jaarlijks kost het NPG vanaf 2019 ruim € (10)(2b) ; ruim (10)(2b) voor de vaccins, ruim (10)(2b) voor het vaccineren door de huisartsen en circa € (10)(2b) voor publieksvoorlichting, ondersteuning huisartsen, monitoring en organisatiekosten van SNPG en RIVM.

De toediening van vaccinaties aan geïndiceerde bewoners van verpleeghuizen, van intramurale voorzieningen voor mensen met een verstandelijke beperking en van andere zorgorganisaties waar geïndiceerden verblijven die geen huisarts hebben, valt niet onder het NPG (maar onder de Wet Langdurige Zorg (WLZ)). De vaccins voor deze doelgroepen worden wel vanuit het NPG bekostigd.

Internationaal

De vaccinatiegraad van risicogroepen in Nederland is één van de hoogste wereldwijd en de hoogste in Europa.

Vaccin

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vindt het belangrijk om mensen zo goed mogelijk tegen de ernstige gevolgen van griep te beschermen. Op advies van experts heeft het ministerie besloten in 2019 over te gaan van een trivalent vaccin op een quadrivalent vaccin met 4 verschillende griepvirussen.

Cijfers

Omschrijving	Cijfer
Ziekte last ^(a)	1 op de 10 mensen krijgt griep. Ongeveer 2.700 mensen overlijden door griep (oversterfte)
Omvang doelgroep griepvaccinatie ^(b)	Ongeveer 6 miljoen
Aantal toegediende vaccinaties ^(b)	Ongeveer 3 miljoen

Deelnamegraad ^(b) <ul style="list-style-type: none">• Totaal	51,3%
Effectiviteit	40%. Door de grieprik heeft u ongeveer 40% minder kans op griep.